

Seat No. : _____

NS-131
December-2015
M.A., Sem.-I
403 : Economics
(Public Economics-I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. બજારતંત્રની નિષ્ફળતાના કારણો આપો તથા આ નિષ્ફળતાઓ જાહેતક્ષેત્ર દ્વારા કઈ રીતે નિવારી શકાય તે સમજાવો. **14**

અથવા

ભારતીય અર્થતંત્રમાં ખાનગીક્ષેત્ર અને જાહેરક્ષેત્રનો ફાળો ચર્ચો.

2. નીચેના ખ્યાલો વિસ્તૃત રીતે સમજાવો : **14**

- (1) સર્વસંમતિ
- (2) સાપેક્ષ સર્વસંમતિ
- (3) પોઈન્ટ મતદાન
- (4) મત-વ્યાપાર

અથવા

મધ્યવર્તી મતદારનો સિદ્ધાંત ચર્ચો.

3. જાહેર ખર્ચનું વર્ગીકરણ સમજાવો. જાહેર ખર્ચના સંદર્ભમાં ડિસપ્લેસમેન્ટ અસર, નિરીક્ષણ અસર અને કેન્દ્રીકરણની અસર ચર્ચો. **14**

અથવા

સેમ્યુલસનનો જાહેર ખર્ચ અંગેનો શુદ્ધ સિદ્ધાંત ચર્ચો.

4. કર ભરવાની શક્તિ એટલે શું ? કરવેરામાં ન્યાયીપણા માટેના કર ભરવાની શક્તિનો સિદ્ધાંત ચર્ચો. **14**

અથવા

લેફર વક્રનો ખ્યાલ વિસ્તૃત રીતે સમજાવો.

5. નીચેના દરેક પ્રશ્ન માટે શ્રેષ્ઠ જવાબ પસંદ કરી માત્ર તેના ક્રમ (a, b, c, d) તમારી ઉત્તરવહીમાં લખો :

14

- (1) નીચેનામાંથી કઈ શુદ્ધ ખાનગી વસ્તુની વિશિષ્ટતા નથી ?
- (a) પ્રતિસ્પર્ધા (b) પસંદગી
(c) લાભ અવિભાજ્ય (d) કિંમત
- (2) નીચેનામાંથી શેનો સમાવેશ કાર્લ સૂપના વર્ગીકરણમાં થાય છે ?
- (a) સામૂહિક વપરાશી વસ્તુ (b) સમૂહ વપરાશી વસ્તુ
(c) વેચાણયુક્ત વસ્તુ (d) આ બધા
- (3) લોકોની પસંદગી જાણવા બજારતંત્રની અવેજીમાં નીચેનામાંથી કઈ પ્રક્રિયા જરૂરી છે ?
- (a) રાજકીય પ્રક્રિયા (b) કિંમત
(c) (a) અને (b) બંને (d) આમાંથી એકપણ નહિ
- (4) સ્પષ્ટ બહુમતીની પ્રક્રિયા હેઠળ જે વિકલ્પની વિરુદ્ધ બહુમતી હોય તે વિકલ્પની પસંદગી થવાનું કારણ.
- (a) બહુ મતદાન (b) મત વ્યાપાર
(c) સર્વસંમતિ (d) આમાંથી એકપણ નહિ
- (5) નીચેનામાંથી કઈ પદ્ધતિ બહુમતી પ્રક્રિયા અંતર્ગત વધુ પડતા જાહેર ખર્ચના વલણને પુષ્ટિ આપે છે ?
- (a) મત વ્યાપાર (b) બજાર
(c) બહુ મતદાન (d) સર્વસંમતિ
- (6) પેન્શન, સબસીડી, વ્યાજ ચૂકવણી વગેરેનો નીચેનામાંથી શેમાં સમાવેશ થાય છે ?
- (a) નિઃશેષ ખર્ચ
(b) ફેરબદલી ખર્ચ
(c) ખાનગી ખર્ચ
(d) ઉપરમાંથી એકપણ નહિ

- (7) “આર્થિક વિકાસના આરંભના તબક્કામાં અર્થવ્યવસ્થામાં થતાં કુલ મૂડીરોકાણમાં જાહેર ક્ષેત્રના મૂડીરોકાણનું પ્રમાણ ઊંચું હોય છે.” – આ વિધાન કોણે કર્યું છે ?
- (a) મસગ્રેવ (b) રોસ્ટોવ
(c) (a) અને (b) બંને (d) આમાંથી એકપણ નહિ
- (8) નીચેનામાંથી કયા કરને કારણે નિયત આવક મેળવનાર વર્ગની વાસ્તવિક આવકમાં ઘટાડો થાય છે ?
- (a) કુગાવા કર
(b) પ્રચ્છન્ન કરવેરા
(c) (a) અને (b) બંને
(d) ઉપરમાંથી એકપણ નહિ
- (9) જે પ્રક્રિયા દ્વારા કરબોજ ખસેડવામાં આવે છે તેને _____ કહે છે.
- (a) કરાઘાત (b) કર વિવર્તન
(c) કરસંપાત (d) આમાંથી એકપણ નહિ
- (10) કરવેરાને કારણે અસ્ક્યામતના મૂલ્યમાં ઘટાડો થાય તેને _____ કહે છે.
- (a) કર મૂડીકરણ
(b) કર સંપાત
(c) બજેટ સંપાત
(d) ઉપરમાંથી એકપણ નહિ
- (11) નીચેનામાંથી કોનો સમાવેશ દર માળખાં આધારિત કરવેરાના વર્ગીકરણમાં થાય છે ?
- (a) પ્રમાણસર (b) પ્રતિગામી
(c) પ્રગતિશીલ (d) આ બધા
- (12) કર દર, કર-ઉપજ અને ઉત્પાદકતા વચ્ચે સંબંધ ધરાવતી રેખાને _____ કહે છે.
- (a) બજેટ રેખા
(b) સીમાંત ખર્ચ રેખા
(c) લેફર રેખા
(d) ઉપરમાંથી એકપણ નહિ

(13) નીચેનામાંથી કયા સારા કર માળખાંના લક્ષણો છે ?

- (a) ન્યાયી સમાનતા (b) પરિવર્તનક્ષમતા
(c) કાર્યક્ષમતા (d) આ બધા

(14) “કરવેરાના પ્રત્યક્ષ નાણાકીય બોજાને કરસંપાત કહે છે.” – આ વિધાન કોણે આપ્યું

- (a) ડાલ્ટન
(b) કેઈન્સ
(c) હિક્સ
(d) ઉપરમાંથી એકપણ નહિ
-

Seat No. : _____

NS-131
December-2015
M.A., Sem.-I
403 : Economics
(Public Economics-I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. Give the reasons for market failure and explain how these failures can be corrected by public sector. **14**

OR

Discuss the role of private sector and public sector in Indian economy.

2. Explain following concepts in detail : **14**
- (1) Unanimity
  - (2) Relative Unanimity
  - (3) Point Voting
  - (4) Vote Trading

OR

Discuss the Medium Voter Theorem.

3. Explain the classification of public expenditure. Discuss the displacement effect, Inspection effect and concentration effect in context of public expenditure. **14**

OR

Discuss Samuelson's Pure Theory of Public Expenditure.

4. What is ability-to-pay tax ? Discuss the ability-to-pay principle for equity in taxation. **14**

OR

Explain in detail the concept of Laffer Curves.

5. For each of following questions, choose the best answer and write only its number (a, b, c, d) in your answer sheet.

14

- (1) Which of the following is not the property of pure private good ?
  - (a) Competition
  - (b) Preference
  - (c) Indivisible benefit
  - (d) Price
- (2) Which of the following is included in the classification given by Carl Shoup ?
  - (a) Collective consumptive goods
  - (b) Group consumptive goods
  - (c) Marketable goods
  - (d) All of the above
- (3) In lieu of market, which of the following process is necessary to know preference of the people ?
  - (a) Political process
  - (b) Price
  - (c) (a) & (b) both
  - (d) None of the above
- (4) Under the process of absolute majority the reasons for selecting that alternative against majority is
  - (a) Point voting
  - (b) Vote trading
  - (c) Unanimity
  - (d) None of the above
- (5) Which of the following system leads to increase in public expenditure under the majority voting method ?
  - (a) Vote trading
  - (b) Market
  - (c) Point voting
  - (d) Unanimity
- (6) In which of the following pension, subsidy, interest payment etc. are included ?
  - (a) Exhaustive expenditure
  - (b) Transfer expenditure
  - (c) Private expenditure
  - (d) None of the above

- (13) Which of the following are the characteristics of a good tax system ?
- (a) Equity
  - (b) Flexibility
  - (c) Efficiency
  - (d) All of the above
- (14) “The direct monetary burden of tax is known as tax incidence.” – Who has made this statement ?
- (a) Dalton
  - (b) Keynes
  - (c) Hicks
  - (d) None of the above
-